

fâché, être au désespoir' (*PAlc* 188a; Dozy, *Suppl.* 1, 711a, 669b 3f). Pensar que en l'ús popular s'apliqués aquest nom a un desesperat que es precipités d'allí dalt estant fóra semàntica estirada pels cabells i vaga morfologia. L'arrel *fuq* és 'alçar' ('surgere' *AlcM* etc.); potser un 'ifaqa de IV forma? (*RMa* 6003), però ni queda clara tal forma per les dades de Dozy (II, 290a); ni, menys, com de les accs. «revenir de l'ivresse, d'un évanouissement», «rentrer dans un chemin» podríem arribar a l'*Ifac* —lloc o penyal.

Ifâda «desanctification» en les cerimònies de la Meca (*Shorter Encycl. of Islam*, 207.2f) és també idea ben inconnexa. *Yâfâ*^c pren el sentit de «haute montagne» en un passatge d'Ibn Khaldun (De Goeje, *Fragments des Historiens Arabes*, gloss.; i Dozy II, 853b), que és atractiu pel significat, però notem que l'africada glotal ^c és com zero per a la nostra oïda i de cap manera no podia donar *-k*. La forma del nom recorda la d'un terme tècnic de la medicina medieval *sifac* «peritoneu» registrat en algun text medieval occità (*P.D.P.F.*); si això té una etimologia aràbiga, alteració o no del gr. *diaphragma*, no ho sé, però ni la *s-* ni el sign. no es prestaria a lligar-ho amb *Ifac*.

Sembla que l'única conjectura que val la pena de seguir sospesant és la que vaig fer en termes vagues i lacònics en *Col. Pre-rom. Salm.* 1974, 375, n., d'un origen pre-romà. M'hi induïa un mot *ifadem* de la inscripció sorotàptica del «Cabeço das Fráguas» ibid. p. 370: «Oilam Trebopala / indi porcom Laebo, / comaia miccon Alouni / inna oilam useam / Trebarune, / indi *TAUROM IFADEM* / Reve trebanti». Que entre Tovar (*Études Celtiques*, XI, 237-268) i jo, traduïem: «un cordero para Trebopala y un puerco para Laebo, una oveja pequeña para Alounis, y un toro semental (?) para la espectral Reva» i acabava jo suggerint «*Ifadem* 'semental' se habría convertido luego en un nombre fálico, y de **Ifat* saldría *Ifac*?, pues realmente se ignora la etimología del ingente peñón, con colosal remate fálico». Però m'afanyava a remarcar-hi, «conjetura vaga»: perquè tampoc està provat el sentit de «semental» que Tovar havia imaginat.

En tot cas una *-f* en nom pre-romà no pot ser ibèrica, ni basca ni cèltica: forçosament sorotàptica. Ara bé, cal posar en gran dubte l'existència de restes sorotàptiques des del Baix Ebre cap al Sud.

Dins el camp pre-romà solament quedaria la possibilitat que l'àrab hagués alterat en *f* una *-p-* pre-romana (com degué passar en *Monforte* < *Nompot* i en *Formentor* i *Formentera* < PROMONTORIA (estudiats en els art. respectius). Blázquez (en *Homen. a Tovar* 1972, 84 § 1.86 § 23) cita un teònim *Ipauinus*, que si ve de *Ipad-uinus* potser enllaçaríem amb derivats de l'indoeur. EKŪOS (sanscr. *açva* 'cavall', cf. els coneguts *Epad-se-nactos*, *Epad-etexto-rix* (cèltics),

(vg. *Col. Pre-r. Salm.* p. 369) en combinació amb el cèltic UENIA 'família'. Si de cas, doncs, hauria de ser cèltic car KU no podia donar *f* sorotàptica). Llavors arabitzat *Ifâd* > *Ifac*?. Així mateix hi ha l'ibèric IPAGRUM, d'on *Priego* de Córdova, nom que com veurem pot donar compte també del val. *Pego*, amb la *-r-* eliminada per la pertorbació aràbiga. ¿També així imaginariem que s'arribés a *Ifac*, amb aquella arabització?.

Però en definitiva, de cap manera no es pot recomanar aquestes alternatives pre-romanes, ni cap de llurs tres branques. Massa incerta la base de la primera, i dubtosa pel seu caràcter sorotàptic. Massa complicades i ultra-hipotètiques les combinacions fòniques en les altres dues, agreujades encara per llur caràcter localment arbitrari.

Completo recordant unes idees llançades a l'atzar. Joaq. Costa (recollit per *GGRV, Alac.* 722n.465) qualifica *Ifac* de «vocablo lybico» traduïnt «el Norte' en la lengua libyco-fenicia» i citant vagament «variantes» *Ifab*, *Hifaques* «en los autores», procediments poc honestos i acrítics, sense cap prova. Rhys (en *Bull. Ass. Cat. d'Etn. i Prehistòria*), afirmà que *Ifac* era l'Hemeroscopeion grec. Altra idea llançada a la lleugera: és clar que era a Xàbia, com es demostrarà completament a l'art. de la X (i al capdavant seria absolutament inviable un procés fònic de l'un a l'altre).

¹ Tampoc en plural: els plurals coneguts d'aquest mot són *hauwa'if* i *hawaf*; no pas *hafât*, que si hagués existit hauria donat *-fet*. Crec que Sanchis Guarnier seguia aferrat a les idees de «mon tio» quan diu vagament, en la seva *Introd.*, que *Ifac* significa 'les platges'; però en àrab no hi ha cap mot anàleg d'aquest sign.; és *šâhil* el que significa «litus» *RMa* 460, *PAlc*, 158 «costa de la mar»; i les altres trad. que en dona *RMa* no són menys diferents: *rîf*, *šath*, *šatti*, *ard*, *al-Wâd*. Endevinem que SGuarnier simplement es degué fer un garbuix entre les divagacions del seu oncle.

IGUALADA

Capital de la comarca de l'Anoia.

Pron. local: *iguə̀lâdəs* o *igulâdəs* oït a dotzenes de gent d'allà i de la comarca J. Cor., id. o *igu-* Casac. Gentilici: *iguə̀lâdins*, oït allà per Casac., *ALCat.*, i se sent generalment.

MENCIONS ANT. Encara que en docs. carolingis a penes es troba més que la cita de l'esgl. de «Sancta Maria juxta castrum *Odena*». Ja 978: *Aqualata* (Mas, *N.H.Bna.* XIII, 207); 1002: *Agolata* (*Cart.* St. Cugat II, 32); 1023: *Aqualata* (id. II, 136); 1058: *Aqualadda* (id. II, 281, i Mas, *N.H.Bna.* V, 36); 1075: *Aqualata* (*Cart.* St. Cugat II, 344); 1098: *Aqualata* (Balari, *Orig.* 149).